

Акт

лісопатологічного обстеження лісових насаджень філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України», що потребують проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів у 2025 році

26.03.2025

с. Геронимівка

Нами, головним лісопатологом ДСЛП «Херсонлісозахист» МАЄВСЬКОЮ Ксенією, начальником відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист» ДОМАНЧУК Оленою, начальником відділу нагляду та прогнозу ДСЛП «Херсонлісозахист» РУДЬ Раїсою, інженером – лісопатологом I категорії відділу нагляду та прогнозу ДСЛП «Херсонлісозахист» ВОВКОМ Володимиром, інженером лісового господарства I категорії Черкаського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» СИДОРЕНКОМ Олександром, інженером охорони й захисту лісу Черкаського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» КОЗКОЮ Вадимом, лісничим Білозірського лісництва КРАВЧЕНКОМ Павлом, лісничим Мошнівського лісництва ШВЕДОМ Романом, лісничим Свидівського лісництва КРАВЧЕНКОМ Юрієм, лісничим Тясминського лісництва ПЕРЕПЕЛИЦЕЮ Романом, проведено з 25 по 26 березня 2025 року лісопатологічне обстеження насаджень Черкаського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» з метою здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на загальній площі 374,9 га.

Таксаційна характеристика обстежених ділянок відповідно до Проектів організації та розвитку лісового господарства (таксаційний опис, відомості поквартальних підсумків) 2014 року, наведена в таблиці:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер підвиділу	площа, можлива для експлуатації	Коротка таксаційна характеристика насаджень відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Категорія захисності
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар	
Свидівське	12	2	9,5		9,3	10С3+ДЗ+ЛПД	51	0,60	1Б	26	32	350	2
Свидівське	41	14	11,0		11,0	9С31ДЗ	120	0,40	1	31	48	260	2
Свидівське	45	12	8,0		8,0	8С32ДЗ+БП	66	0,70	1А	26	30	360	2
Свидівське	46	27	2,3		2,3	8С32ДЗ+БП	66	0,60	1А	26	32	310	2
Свидівське	49	19	2,0		2,0	6Д32С31Гз1Лпд	65	0,70	2	20	32	210	2
Свидівське	54	3	7,7		7,7	7С32Д31БП	74	0,70	1	26	30	350	2
Свидівське	57	11	4,6		4,6	6Д34С3+БП+ГЗ	65	0,70	1	23	28	300	2
Свидівське	57	15	7,1		7,1	7С33ДЗ+ГЗ	75	0,70	1	24	30	370	2
Разом по лісництву:			52,2		52,0								
Білозірське	221	4	11,0		11,0	5Д33С32БП	66	0,60	1	24	30	250	2
Білозірське	221	6	8,9		2,3	8С32ДЗ	66	0,60	1	24	30	260	2
Білозірське	232	1	4,5		4,5	7С32БП1ДЗ	81	0,60	1	25	30	260	2
Білозірське	232	8	2,3		2,3	10С3+БП	81	0,70	1	26	30	370	2
Білозірське	232	20	1,2		1,2	10С3+ДЗ+ЛПД	63	0,70	1А	25	32	410	2
Білозірське	241	3	22,0		20,4	10С3	60	0,50	1А	25	28	270	2
Білозірське	241	4	8,5	5	0,7	10С3	60	0,50	1А	25	28	270	2
Білозірське	241	4	8,5		5,0	10С3	60	0,50	1А	25	28	270	2
Білозірське	258	10	4,6		4,6	6С3(80)1С3(50)3ДЗ(80)+ДЗ(60)+БП	80	0,70	1А	29	44	410	2
Білозірське	261	3	50,0		49,6	5С34Д31ЛПД+ГЗ	66	0,60	1	24	30	200	2
Білозірське	270	7	1,7		1,7	8С32ДЗ	61	0,70	1А	23	20	280	2
Білозірське	278	37	1,0		1,0	8С31БП1ДЗ	48	0,60	1А	20	26	200	2
Білозірське	281	4	30,0		28,2	7С33ДЗ+ОС	64	0,70	1	24	32	290	2

Білозірське	281	5	13,0		12,2	10СЗ+ДЗ	65	0,70	1А	25	32	380	2
Білозірське	281	5	13,0	2	0,1	10СЗ+ДЗ	65	0,70	1А	25	32	380	2
Білозірське	282	1	13,0		12,8	9СЗ1ДЗ	66	0,70	1А	26	30	350	2
Білозірське	282	2	5,7		5,3	9СЗ1ДЗ	58	0,70	1А	23	26	300	2
Білозірське	282	3	7,6		7,6	5ДЗ3СЗ1БП+ГЗ+ОС	66	0,80	1	22	24	320	2
Білозірське	282	7	27,5		27,5	4СЗ4ДЗ2БП+ОС	68	0,70	1	24	32	230	2
Разом по лісництву:			234,0		198,0								
Тясминське	267	42	15,0		5,8	10СЗ	59	0,90	1А	24	28	420	2
Тясминське	267	42	15,0	11	2,7	10СЗ	59	0,90	1А	24	28	420	2
Тясминське	283	2	6,0		6,0	8СЗ2ДЗ+БП	76	0,80	1Б	30	40	460	2
Тясминське	283	4	20,0		20,0	9СЗ1ДЗ+ГЗ	91	0,60	1	29	40	355	2
Тясминське	283	5	35,0	1	17,5	7ДЗ3СЗ+БП+ОС+ЛПД	90	0,70	1	27	36	355	2
Тясминське	286	36	1,0		1,0	8СЗ(52)2СЗ(75)	52	0,90	1А	22	22	420	2
Тясминське	290	1	0,6		0,6	10СЗ	54	0,90	1Б	25	30	450	2
Тясминське	290	24	7,0		7,0	5СЗ3ДЗ2БП+ГЗ	70	0,80	1Б	29	40	395	2
Тясминське	290	26	2,3		2,3	9СЗ1ДЗ	76	0,80	1	26	32	395	2
Тясминське	291	6	9,0		9,0	5СЗ(76)5СЗ(60)+ДЗ	76	0,80	2	21	28	280	2
Тясминське	291	14	0,4		0,4	10СЗ	42	0,80	1	17	20	250	2
Тясминське	291	17	4,0		3,7	8СЗ2ДЗ	80	0,70	1	26	32	360	2
Тясминське	292	4	3,5		0,7	8СЗ2ДЗ	110	0,40	1	29	36	220	2
Тясминське	295	9	18,5		17,2	9СЗ1ДЗ+БП	76	0,60	1	26	32	325	2
Тясминське	296	2	1,3		1,3	8СЗ2ДЗ	59	0,90	1	21	22	340	2
Тясминське	296	6	20,0		18,2	8СЗК2ДЗ+ОС	85	0,70	1	26	32	380	2
Разом по лісництву:			143,6		113,4								
Мошнівське	18	1	11,5		11,5	9СЗ1ДЗ	116	0,60	2	28	48	350	2
Разом по лісництву:			11,5		11,5								
Всього по надлісництву ВСП:			374,9										

З метою визначення причин виникнення патологічних процесів в лісових насадженнях Білозірського, Мошнівського, Свидівського Тясминського лісництв Черкаського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» (далі – Надлісництво), призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану, було проведено лісопатологічне обстеження лінійним методом шляхом візуального обстеження стану дерев, керуючись Санітарними правилами в лісах України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 555.

Обстеженням встановлено:

За результатами оцінки санітарного стану хвойних насаджень Надлісництва відмічено, що насадження мають незадовільний санітарний стан в результаті глобальної зміни клімату, зокрема, потеплінням (засуха та відсутність опадів), у зв'язку із чим, склалися сприятливі умови для розповсюдження хвороб і розмноження стовбурових шкідників.

На обстежених ділянках у вибіркову санітарну рубку відбиратимуться соснові дерева, в основному, V – VI категорії санітарного стану: з рудою та відсутньою хвоєю, поваленими та зламаними в комелі сухостійними стовбурами та завислими на інших деревах, з частковим та повним відшаруванням кори, пошкоджені стовбуровими шкідниками. Рідше будуть відібрані хвойні дерева IV категорії: відмираючі, з жовто – зеленою глицею, з нахилом нижньої та середньої частин стовбура понад 30 градусів від вертикальної осі, з підірваною кореневою системою.

Переважаючими видами, що завдали найбільшої шкоди лісовим насадженням Надлісництва є короїди верхівковий та шести зубчастий, в меншій мірі - малий сосновий лубоїд, вусачі: сірий довговусий, кореневий коротковусий, рагій ребристий та златки. Вся пошкоджена стовбуровими шкідниками частина хвойних дерев уражена заболонною синьою гниллю дереворуйнівних грибів, які розвиваються в ходах комах у заболонній частині стовбурів. Посиніння деревини хвойних дерев пов'язане з патогенним грибом офіостомой.

Шкідливість комах і збудників хвороб проявляється у порушенні структури крон, частковій або повній втраті хвої, зменшенні приросту, зменшенні стійкості до дії вітру та інших чинників, погіршенні санітарного стану дерев або їхньої загибелі, впливі на генеративну сферу дерев, а також – на якість лісової продукції, зокрема деревини.

Слід відмітити, на змішаних сосново – дубових ділянках Білозірського, Свидівського й Тясминського лісництвах будуть відбиратись тільки дерева сосни V – VI категорії, пошкоджені короїдним враженням.

На обстежених ділянках Тясминського лісництва квартал 267 виділ 42, Свидівського – квартал 49 виділ 19, квартал 54 виділ 3 спостерігається природний відпад, що перейшов у патологічний (за наявністю великих діаметрів дерев на висоті 1,3 м), загальна захаращеність ділянки, де, крім сухостійних, вибиратимуться дерева V категорії.

По Білозірському, Свидівському та Тясминському лісництвах йде розповсюдження короїдного враження дерев, які розміщені по ділянках мозаїчно поодинокі і групами, особливо у Білозірському лісництві. Ділянки в кварталі 232 виділа 1, 8, 20, в кварталі 241 виділа 3, 4, 4.5, в кварталі 258 виділі 10, в кварталі 261 виділі 3, в кварталі 270 виділі 7, в кварталі 281 виділі 4 (ВСР – 2023р.), в кварталі 282 виділа 1, 2, 3, 4 Білозірського та ділянки в кварталі 267 виділі 42, 42.11, в кварталі 291 виділ 6 Тясминського лісництва занести в Книгу обліку шкідників та хвороб лісу як комплексний осередок стовбурових шкідників (верхівковий та шести зубчастий короїди, малий сосновий лубоїд, вусачі, златки).

Ділянки в кварталі 221 виділі 6, в кварталі 281 виділі 5 (ВСР – 2023р.) Білозірського лісництва вже обліковуються в осередку стовбурових шкідників. Після проведених ВСР всихання продовжується.

Ділянка у Свидівському лісництві в кварталі 57 виділі 15 (ВСР – 2021, 2022) пошкоджена давньою лісовою пожежею, зріджена проведеними вибірковими рубками, вибиратимуться дерева V категорії.

Також, вагомою причиною погіршення стану соснових дерев та їх всихання на обстежених ділянках Надлісництва є розмноження рослини – напівпаразита омели австрійської. У вибірку санітарну рубку будуть відібрані соснові дерева, в яких крони понад 30 відсотків заселені омелою, відмираючі та загиблі, із блідо – зеленою, червоною та відсутньою глицею, суховершинні, без приростів, з локальним відшаруванням кори, пошкоджені стовбуровими шкідниками (короїди, вусачі, златки). По Надлісництву обліковується осередок омели австрійської.

У Тясминському лісництві квартал 296 виділ 6 обліковується осередок кореневої губки (матеріали лісовпорядкування 2014р.), яка викликає строкату кореневу й окоренкову гниль. Характерні ознаки даного захворювання в обстежених насадженнях - це групове всихання з випаданням дерев переважно VI категорії санітарного стану, галявини, що оточуються дуже ослабленими (хворими), всихаючими деревами з ажурними кронами, короткими пагонами з блідо - зеленою хвою у вигляді пучків, з окорованою нижньою частиною стовбурів, пошкодженими стовбуровими шкідниками (короїди, вусачі), з нальотом чорно- коричневого кольору.

Ділянка у кварталі 18 виділі 1 Мошнівського лісництва розміщена на різкому схилі понад дорогою (місцевого значення), що суттєво впливає на погіршення санітарного стану насаджень. На даній ділянці у 2024 році проводилась вибірка санітарна рубка, але, незважаючи на здійснення санітарних заходів, всихання не припинилось.

У процесі обстеження ділянок квартал 41 виділ 14 Свидівського лісництва та квартал 292 виділ 4 Тясминського лісництва відмічено, що деревостани мають значно більшу повноту ніж зазначено у матеріалах лісовпорядкування.

Дані ділянки потребують складання акту про виявленні розбіжності у матеріалах лісовпорядкування, а саме зміни повноти.

Таким чином, зважаючи на незадовільний санітарний стан насаджень, керуючись «Санітарними правилами в лісах України» в обстежених деревостанах Надлісництва доцільно здійснити вибірково санітарну у рубку із видаленням дерев, пошкоджених стовбуровими шкідниками та уражених хворобами лісу, а саме:

- дерева хвойних порід IV – VI категорій санітарного стану, пошкоджені комплексом стовбурових шкідників: короїдами (верхівковим та шестизубчастим, малим сосновим лубоїдом), вусачами (сірим довговусим, рагієм ребристим, кореневим коротковусим), златками;
- дерева хвойних порід в осередку кореневох губки;
- дерева сосни, на яких понад 30 відсотків крони заселено омелою австрійською.

Характер всихання поодинокий та груповий, темп поступовий та різкий, ступінь всихання слабкий та середній.

При проведенні вибіркової санітарної рубки у насадженнях філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» залишати дерева, які виконують важливі біоценотичні функції та слідкувати, щоб зменшення повноти насаджень не було нижче встановленого показника повноти згідно «Санітарних правил в лісах України».

На момент обстеження відведення лісових ділянок у вибірково санітарну рубку не проведено.

ДСЛП «Херсонлісозахист» рекомендує лісовій охороні Філії здійснювати постійний моніторинг за поширенням шкідників лісу та проводити наземні біологічні заходи боротьби із шкідниками лісу.

Одним із заходів зменшення небезпеки поширення стовбурових шкідників та хвороб лісу є вчасне проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

Висновок:

1. В насадженнях, пошкоджених стовбуровими шкідниками та уражених хворобами лісу, з метою недопущення розмноження та розповсюдження у прилеглих насадженнях стовбурових шкідників, хвороб лісу та зниження рівня пожежної небезпеки й забезпечення належного санітарного стану, провести заходи поліпшення санітарного стану лісів із застосуванням найефективніших методів та технологій, враховуючи стан насаджень, особливості розвитку шкідників.
2. З метою поліпшення санітарного стану лісів, обстежені насадження потребують проведення **вибірково санітарної рубки на загальній площі 374,9 га.**
3. Заходи з поліпшення санітарного стану лісів здійснювати з дотриманням вимог «Санітарних правил в лісах України», затверджених постановою КМУ від 27 липня 1995 року № 555.

Акт складений в 3 примірниках.

Додаток: фотоматеріали

Головний лісопатолог ДСЛП «Херсонлісозахист»

Ксенія МАЄВСЬКА

Начальник відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист»

Олена ДОМАНЧУК

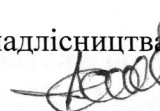
Начальник відділу нагляду та прогнозу
ДСЛП «Херсонлісозахист»

Раїса РУДЬ

Інженер – лісопатолог I категорії відділу нагляду та прогнозу
ДСЛП «Херсонлісозахист»

Володимир БОБК

Інженер лісового господарства I категорії Черкаського надлісництва
філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

 Олександр СИДОРЕНКО

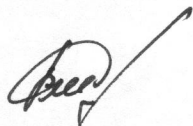
Інженер охорони й захисту лісу Черкаського надлісництва
філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

 Вадим КОЗКА

Лісничий Білозірського

Павло КРАВЧЕНКО

Лісничий Мошнівського лісництва

 Роман ШВЕД

Лісничий Свидівського лісництва

Юрій КРАВЧЕНКО

Лісничий Тясминського лісництва

 Роман ПЕРЕПЕЛИЦЯ